

Sydøstfyns geologiske Forhold.

Af Statsgeolog, Dr. phil. V. Nordmann.

BETRAGTER man et Højdekort over Fyn, vil man lægge Mærke til, at der paa denne Ø findes to store Højdeomraader: et mod Sydøst, hvis højeste Punkt, Grønbanke (120 m), ligger 15 km N. f. Svendborg og ca. 13,5 km NV. f. Vejstrup Højskole, og et mod NV., hvis højeste Punkter er Frøbjerg Bavnehøj (131 m) og Bakkerne omkring Vissenbjerg (124 m). Disse to Omraader er forbundne ved et Bakkedrag, som løber forholdsvis nær Fyns Sydvestkyst norden om Faaborg og hvis højeste Punkter er Trebjerg Bavnehøj (128 m) og Lerbjerg i Svanninge Bakker (126 m). Sænkningen mellem de to Højdeomraader og N. f. det forbindende Bakkedrag er Oplandet for Odense Aa og dens Bifloder. Paa den sydøstlige Skraaning af det førstnævnte Højdeparti findes det Omraade, hvis geologiske Bygning skal gøres til Genstand for Omtale; det er begrænset af en Linje fra Svendborg over Stenstrup, Kværndrup, Glorup og Langaa ud til Kysten N. f. Hesselager.

De ældste Dannelser, vi kender fra dette Omraade, tilhører den yngste Del af Kridtperioden, nemlig Danium eller det nyere Kridt; det er dog paa det

her nævnte Omraade kun truffet ved en Boring paa Svendborg Gasværks Grund nede ved Havnen; her fandtes Bryozokalk i en Dybde af 60 m u. Jordens Overflade og nedefter. Længere mod N., lige norden for det her betragtede Omraade, nlg. mellem Vormark og Revsøre N. for Hesselager, kommer Bryozokalken tæt op til Overfladen og udvindes fra aabne Grave. Endnu nordligere, ved Rosilde og Rejstrup, V. og N. for Nyborg ligger Bryozokalken endog 4 til 6 m over Havfladen, men om det her drejer sig om »faststaaende« Kalk, eller om det kun er meget store, løsrevne Kalkflager, indesluttede i Istidens Bundmoræne, vides ikke med Sikkerhed.

Oven paa Kridtperiodens Aflejninger følger Tertiærperiodens, men ogsaa om deres Udbredelse paa det her behandlede Omraade ved man meget lidt, da der kun er udført faa tilstrækkelig dybe Boringer. Den ældste af de paa Fyn kendte Aflejninger, der tilhører Tertiærperioden, er en marin Dannelse, det saakaldte Kertemindeler, som man først lærte at kende S. for Kerteminde, hvor det udgør de nederste 10 m af den bekendte Lundsgaards Klint, men som senere har vist sig at have meget stor Udbredelse paa Fyn og Sjælland. Noget fedt Ler, som blev truffet umiddelbart over Bryozokalken i den omtalte Boring paa Svendborg Gasværks Grund, og en lignende Lerart, som kendes fra Tved Bryggeri og Malteri i en Dybde af 28 m u. Markens Overflade (ikke gennemboret), hører rimeligvis til Kertemindeleret. Den næstældste Dannelse, Plastisk Ler, velkendt fra de maleriske Skrænter Øst for Strib, paa Røsnæs o. a. St., er endnu ikke truffet paa det her behandlede Omraade, men paa Langeland er det ved flere Boringer truffet lig-

gende mellem Bryozokalken og Istidens Moræneler; ved Andelsmejeriet paa Strynø fandtes det c. 44 m u. Overfl. og var endnu ikke gennemboret i 85 m's Dybde; paa Drejø fandtes det mellem 42 og 53 m u. Overfl., ja ved Bryggeriet i Ærøskøbing endog mellem 27 og 192 m og ingen af Stederne blev det gennemboret.

Af andre Tertiærdannelser er der paa det paagældende Omraade truffet *Glimmersand*, dels i Ballast-Sandgraven ved Øxnebjerg Mølle ved Svendborg, dels ved Kværndrup, hvor det fandtes i 75 m's Dybde. Men om det tilhører det oligocæne Afsnit af Tertiærperioden, hvad der er det sandsynligste, eller muligvis det efterfølgende, miocæne Tidsafsnit, er ikke afgjort med Sikkerhed.

De bedst kendte af de geologiske Dannelser indenfor Omraadet er dog her som saa mange andre Steder i Landet Istidsdannelserne. Langt den største Del af den her omtalte Egns Overfladedannelser er *Moræneler*, det stenede, mere eller mindre sandede, usorterede og derfor ikke lagdelte Ler, som er afsat direkte af Indlandsisen under dens Bortsmeltning. Det træder hyppigt frem i Kystklinerne, hvor det ofte springer frem som »Næser«, medens det af Smeltetvandet afsatte, krydslejrede »Diluvialsand« (Bakkesand) paa Grund af sin ringere Modstandskraft mod Havets Angreb lettere viger tilbage og danner Nicher, »Fald«, mellem Morænelernæserne.

Danmarks største Sten, Damestenen, ca. 46 m i Omkreds, findes paa det her behandlede Omraade, lidt N. Ø. f. Hesselager, delvis indesluttet i Morænen.

Mere interessante end disse over hele Landet almindeligt udbredte Dannelser er de Aflejringer, der

stammer fra Interglacialtiderne, de varme Peri-
oder mellem Isdækningerne. I Gudbjerg Teglv., 6 km
NNV. for Vejstrup Højskole, fandtes for adskillige
Aar tilbage et Parti af stenfrit, blaat, fedt Ler, der
stedvis vexlede med tynde Sandlag; dette Lerparti
var dækket af Moræneler, og der er Grund til at tro,

Fig. 1.

Nematurella ste-
nostoma.
Gudbjerg Teglv.
Den lille Streg
ved Siden angiver
Skallens virkelige
Længde.

at det ogsaa hvilede paa Moræneler og
saaledes var en løs Flage; dets Indhold
af Snegle- og Muslingeskaller viser, at det
er en Ferskvandsdannelse, og de allerfleste
af de fundne Skaller tilhører Arter, som
endnu lever i vore ferske Vande og kræ-
ver en saa høj Sommertemperatur, at vi
alene deraf kan se, at Leret maa være
dannet under en varm Periode, enten før
Istiden eller mellem to Isdækninger. Men
den mærkeligste Art var en lille Snegl,
som fandtes i adskillige Exemplarer; dens

Navn er *Nematurella stenostoma* (Fig. 1 *]),
og den tilhører en Slægt, som i Nutiden lever i Afrika
og det sydlige Asien; selve den fundne Art levede her
i Europa i Slutningen af Tertiærtiden og Begyndelsen
af Kvartærtiden, men er nu fuldstændig uddød. Prof.
Knud Jessen, som sidst har undersøgt de opbevarede
Prøver af dette Lerlag, er paa Grundlag af de deri
fundne Blomster-Støvkorn (Pollen) kommet til det
Resultat, at *Nematurella*-Leret (som det er blevet
kaldt) stammer fra første Interglacialtid. Da Ind-
landsisen senere er rykket frem over dette Ferskvands-
bassin, er et Parti af Leret blevet løsrevet og indlejret
i den yngste Isdæknings Moræne.

*) Alle Clichéerne, undt. Fig. 7 og 8, er velvilligst udlaanede af
Danmarks Geologiske Undersøgelse.

I Klinterne paa de sydfynske Øer og frem for alt i Ristinge Klint paa Langeland, som skal besøges af Hjemstavnstævnets Deltagere, træffer man en marin Aflejring, der forneden bestaar af sandet eller dyndagtig Ler, dannet i Nærheden af en Strand, foroven af rent Ler, afsat paa dybere Vand. Denne Lerart indeholder en stor Mængde Snegle- og Muslingeskaller tilhørende Arter, hvoraf adskillige endnu lever mere eller mindre almindeligt i de nuværende danske Farvande, medens andre i Nutiden har deres Nordgrænse i den sydlige Del af Vesterhavet, i den engelske Kanal, eller ved Vestfrankrig, ja en enkelt

Fig. 2.

Tapes senescens. Et middelstort Exemplar i naturlig Størrelse.

Muslingeart, *Tapes senescens* (Fig. 2), er nu ganske uddød. Dette peger paa, at Temperaturen i dette fordums Hav har været højere end i vore nuværende Farvande. Denne Lerart kaldes fra gammel Tid *Cyprina*-Leret, fordi vor velkendte Molbo-Østers, *Cyprina islandica*, forekommer temmelig almindeligt deri. For Deltagerne i det 3die Hjemstavnstævne, i Tønder 1925, vil denne Dannelse være bekendt under Navnet Eem-Aflejringerne, og Deltagerne i det 8nde Stævne paa Rønshoved i 1930 stiftede Bekendtskab med dem i Klinterne ved Stensigmose paa Broagerland. Boringer ved Tønder har godtgjort, at disse Aflejringer, der er afsatte i et Hav — Eemhavet — som har strakt sig fra Belgien og Holland over Sønderjylland helt ind i Polen og Østpreussen, tilhører den sidste Inter-

glacialtid. I Vestslesvig ligger Aflejringerne uforstyrrede, kun dækkede af den sidste Istids Hedesletter; i Østslesvig og paa de fynske Øer er Aflejringerne dækkede af den sidste Istids Moræneler, forstyrrede og mere eller mindre ødelagt skudt op i Flager. Vi vil særlig faa Lejlighed til at studere dem i Ristinge Klint. Her træffer vi en hel Lagserie, begyndende nederst med en overmaade fed, stenfri Lerart, som efter sine ofte stærkt skinnende Glideflader er bleven kaldt »det blanke Ler«. Der findes ingen Forsteninger i det og dets Oprindelse kendes ikke nærmere; men det antages for at være en Smeltevanddannelse. Oven paa dette hviler lagdelt Sand og Grus med Skaller af saadanne Ferskvandssnegle og Muslinger, som ogsaa lever hos os i Nutiden. Derover kommer saa Cyprinaleret med den ovennævnte Dyreverden og begyndende som en Brakvanddannelse for efterhaanden at gaa over til renere og renere Ler, afsat i noget dybere Saltvand. Ovenpaa Cyprinaleret kommer saa den sidste Istids Aflejring: Først hvidt Smeltevandssand, derpaa en gennemsnitlig 1 m tyk Bænk af Moræneler, »den tynde Moræne«, derover atter Smeltevandssand, gult med Planterester, og tilsidst en meget anselig Morænelersbænk, »den tykke Moræne«. Hele denne Lagserie, der oprindelig er afsat regelmæssig og vandret, er under den sidste Istid bleven brudt i mindst 25 Stykker, hvert omfattende hele Lagserien og disse Stykker er da skudt regelmæssig op over hverandre, saa de nu fremtræder i Klinten som skraatstillede, mod S. Ø. hældende Flager (Fig. 3 og 4). Lad os gaa mod Øst langs Klinten og lad os begynde med den tykke Moræne i et af de opskudte Partier, saa træffer vi umiddelbart Øst for den og støttende

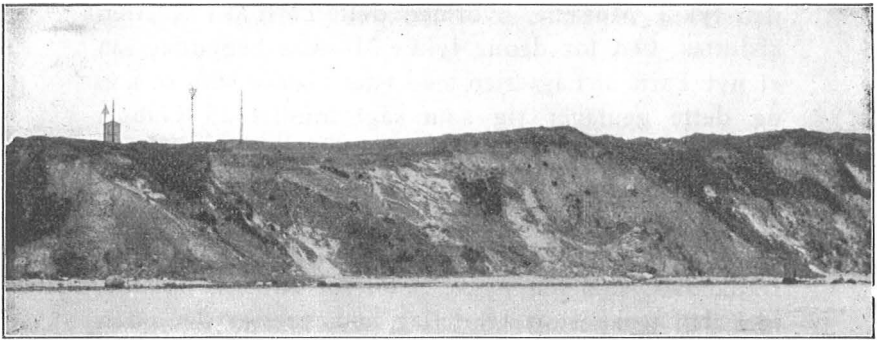

Fig. 3.

En Del af Ristinge Klint, set fra Havet. Nærmere Forklaring se under Fig. 4.

sig til dens Overflade den nederste Del af det nye Parti af Lagserien, det blanke Ler. Øst derfor kommer Ferskvandssandet og Cyprinaleret, der begge skyder sig skraat i Vejret mod V., saa at deres øverste Ender i Almindelighed ogsaa kommer til at støtte sig til den tykke Morænes Overflade; saa følger det hvide Sand, den tynde Moræne, det gule Sand og endelig

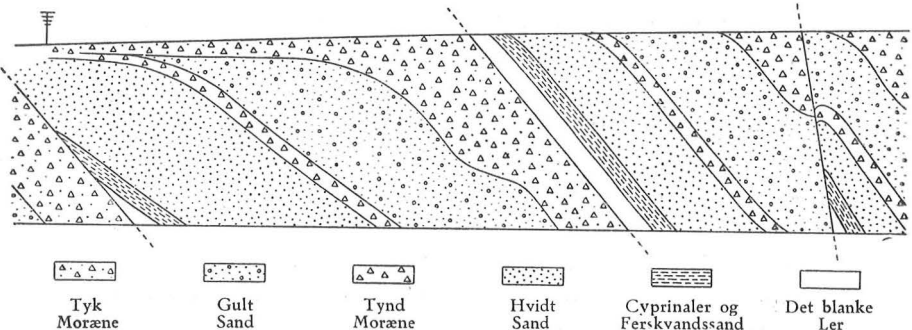

Fig. 4.

Skematisk Tegning af den Del af Ristinge Klint, som er afbildet i Fig. 3. De enkelte Partier, som omfatter hele Lagserien, er begrænsede af de Linjer, der fortsætter sig i Punkttering udenfor Tegningen. Disse Linjer betegner altsaa Overskydningsfladerne.

den tykke Moræne, hvormed dette Parti af Lagserien afsluttes. Øst for denne tykke Moræne begynder saa et nyt Parti af Lagserien med »det blanke Ler« o. s. v. og dette gentager sig som sagt mindst 25 Gange. Hvorledes denne Itubrydning og Opskydning af Lagene har fundet Sted, har været Genstand for megen Diskussion blandt Geologerne; den almindelige Anskuelse er, at det skyldes Vægten og Trykket af en Indlandsis, som har ligget S. Ø. for Klinten og som, idet den trykker sit Underlag ned, presser det uden for Randen liggende Omraade voldformet i Vejret, hvorved Jordlagene foldes eller bøjes saa stærkt, at de brister i Partier, der saa skydes op over hverandre.

Hvorledes Forholdene har udviklet sig i Detailler under Indlandsisens Afsmeltning ved den sidste Istids Slutning, kan ikke nærmere udredes, idet der endnu ikke her er paavist sikre Israndslinjer, som betegner Isens Tilbagerykning. N. Ø. for Stenstrup, mellem Gaarden Cecielund og Landsbyen Høje findes i Række en Del Bakker bestaaende af Smeltevandssand og Grus med forstyrrede, skraat- eller stejltstillede Lag, undertiden dækkede af Moræneler; de opfattes af Direktør, Dr. *Victor Madsen* som »Tværbakker« og betegner rimeligvis en Israndsstilling. Øst for Lunde, mellem Bolbjerg og Slædbæk danner Moræneaflejringerne ofte langstrakte, rygformede Bakker, som har Retning omtr. N—S og som er blevet opfattede som Randmoræner, dannede foran d. v. s. V. for en Isrand, hvis Spor kan følges ned til Sørup-Eggen N. V. for Svendborg. Lignende randmoræneagtige Bakker findes paa Sydsiden af de høje Bakker, der i Retning Ø. S. Ø.—V. N. V. strækker sig over Egebjerg Skovhuse og Skjoldemose henimod Landsbyen Hundstrup. Vi sy-

nes saaledes at have to Israndslinjer, der skærer hinanden, og hvoraf den nord—sydlige er den yngste.

Ved Kværndrup danner Stejlebjerg, Kværndrup Kirkebakke og Bakkerne V. for Jernbanelinjen en ca. 2 km lang, ikke helt sammenhængende Bakkeryg, bestaaende af lagdelt Sand og Grus; den opfattes som en Aas, dannet i en Istunnel. Nord for det her skildrede Omraade findes imidlertid langt aneligere »Aase«, nemlig Højbyaasene og Aarslev Aasen. Disse opfattes af *Victor Madsen* som virkelige Aase og som saadanne dannede i Isens Bevægelsesretning, altsaa i det store og hele vinkelret paa Isranden, medens Statsgeolog *V. Milthers* slutter sig til en Anskuelse, fremsat af afdøde Prof. *Steensby*, at disse Aase og Aarslev Aasens Fortsættelse, Vantinge Aas, er en Slags Randmoræner; *Milthers* begrundet denne Anskuelse bl. a. ved en Henviisning til Forholdene i Odense Aas Dal.

Da Indlandsisen smeltede bort fra det her behandlede Omraade, kom de ovenomtalte høje Bakker N. Ø., Ø. og S. for Stenstrup først tilsyne. Den Is, som oprindeligt havde udfyldt den mod N. V. vendende Lavning mellem disse Bakker, gik efterhaanden over til »død« Is, d. v. s. en Ismasse, i hvilken der ikke længere er Bevægelse. Mellem denne stedse mere indskrumpende Is og Bakkerne, samlede Smeltevandet til en Sø, hvis nordvestlige Begrænsning var den omtalte Ismasse. Det er denne Sø, der gaar under Navnet »den glaciale, isdæmmede Sø ved Stenstrup«. Nu om Stunder er der ingen Sø og kan heller ikke være nogen; thi da Isen smeltede bort, forsvandt dermed den nordvestlige Kant af Bassinet, fordi der ingen Bakker fandtes under Isen. Paa Bakkernes Sider har Søens Vandspejl indskaaret Strandmærker til forskel-

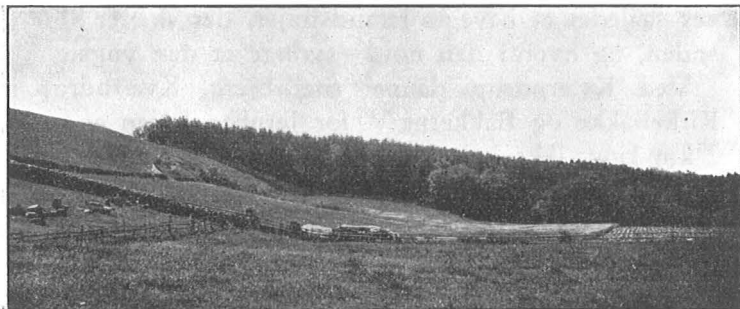

Fig. 5.

Kystlinjer fra Stenstrup-Søen paa Skrænterne V. S. V. for Rødme.
Øverste Terrassehak ligger 63, nederste 55 m over Havfladen.

lige Tider, saaledes i en Højde af 79 m ved Sellebjerg Hede Ø. for Kirkeby Station, 71 m paa Bakken ved Lunde, 63 m paa de høje Skrænter V. S. V. for Rødme (Fig. 5), og 55 m mellem Rødme og Kroghenlund. Søbunden, der ikke er jævn, ligger ikke overalt i samme Højde; Ø. for en Linje, der strækker sig over Hundtofte, Stenstrup, Lerbjerg og Rødme, ligger Søbunden 57—72 m o. Havet, V. for Linjen 53—61 m o. H. Dette skyldes aabenbart, at den mod V. og N.V. tilbagevigende Isrand har gjort et Ophold ved den nævnte Linje, langs hvilken der ogsaa findes større Sandaflejringer, en Slags Strandsand, medens den øvrige Søbund udgøres af fint, stenfrit Ler, udmærket skikket til Raamateriale for den vældige Teglværksindustri, der hersker i Stenstrup Egnen. I Teglværksgravene kan man studere Lejringsforholdene og se, at Søleret hviler paa Moræneler og er afsat lagvis ovenpaa det, stundom afbrudt af mere eller mindre tykke Aflejringer af Sand og Grus. Flere Steder ses, at Leret er varvigt, d. v. s. at en regelmæssig Periodi-

citet gør sig gældende. Hvert »Varv« begynder forneden med et grovere Lag af Sand, der opad bliver finere og slutter foroven med fint, fedt Ler, hvorved der dannes en skarp Grænse mod det ovenover liggende Varv, der ligeledes begynder med forholdsvis groft Materiale. Denne Varvighed skyldes den vekslede Hastighed af det i Søen udstrømmende Smeltevand, der om Foraaret og Sommeren transporterer gennemgaende groft Materiale, medens det fine

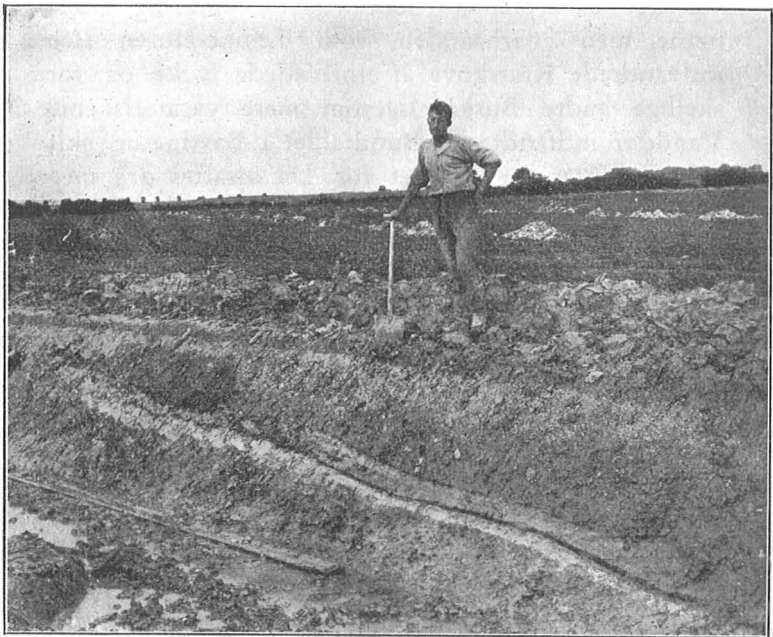

Fig. 6.

Grav i Stenstrup-Søens Lerbund S. Ø. for Kroghenlund. Man ser den nordvestlige Ende af et af Smaabassinerne i den gamle Issøbunds Overflade. Den sorte Stribe er et Lag af Allerødgytje; den hvide, som ligger neden under, er et Lag Søalk.

Ler hovedsagelig bundfældes om Vinteren, naar Vandbevægelsen er ringe. Hvert Varv skulde saaledes repræsentere et Aar, og man har talt c. 60 Varv, hvoraf ialt Fald de 30 anses for sikre Aarslag.

Da Søen omsider forsvandt ved Isbarrierens Bortsmeltning, laa den tørлагte Søbund hen, oversaaet med større og mindre vandfyldte Bassiner, i hvilke Ler skylledes ud fra Bredderne; Vandplanter og Dyr indfandt sig, og Blade og Kviste fra det omliggende Lands Flora blæste ud i Bassinerne. I Begyndelsen var det Polarplanter, som voxede omkring Bassinerne, men efterhaanden, som Temperaturen steg, indvandrede Kratskove af storbladede Birke og forskellige andre Buske, ligesom mere varmeelskende Vanddyr indfandt sig. Bundfaldet i Bassinerne skiftede Karakter og i Stedet for Ler afsattes der mere tørveagtig Gytje, der nu viser sig som mørke guirlandeformede Baand i Lergravens Vægge (Fig. 6). Men Klimaet forværredes paany. Temperaturen sank, Polarplanterne indfandt sig igen, og Gytjedannelsen afløstes af nye Bundfældninger af Ler. Det er denne Klimasvingning, man har kaldt »Allerødosillationen« efter Allerød i Nordsjælland, i hvis Teglværksgrave den først paavistes, i Aaret 1901.

Efter Istiden har det her omtalte Omraade gennemløbet den samme Udviklingshistorie som det øvrige Land: Klimaet har vexlet fra nogenlunde tørt til mildt og fugtigt og atter til varmt og tørt, for at slutte med Nutidens fugtige og temmelig kølige Klima, — og med Klimaet har Plante- og Dyreverdenen vexlet. Paa Bakkeskraaninger, f. Ex. ved Løruphede, S. for Ringe og 19 km NV for Vejstrup Højskole, har det udstømmende Vand afsat Kildekalk,

og ligesom man i Mosernes vekslede Tørvelag kan spore de vekslede tørre og fugtige Perioder, saaledes kan man iagttage Virkningerne af det samme Fænomen i større og mindre Afbrydelser i Kalkafsætningen.

Den Landsenkning, som bragte store Dele af det nordøstlige Danmark under Havet i den ældre Stenalder og som efterfulgtes af en Hævning, der afsluttedes i Bronzealderen eller maaske først i Jernalderen, indfandt sig noget senere i de sydlige Dele af Danmark og vedvarer rimeligvis endnu; der er i alt Fald ikke fundet sikre Tegn paa en Landhævning. Som Beviser for denne senere Landsenkning anføres Fund af Oldsager fra den ældre Stenalder i Marstal Havn og Svendborg Sund. Andre Steder, f. Ex. paa Slesvigs Østkyst, ligger Køkkenmøddingerne, som selvfølgelig dannedes paa tørt Land, nu ude i Vandet. Da der ingen senere Hævning har fundet Sted her, spiller Saltvandsdannelser selvfølgelig en yderst ringe Rolle i disse Egne og er nærmest kun at træffe i inddæmmede Vige.

Til Slut et Par Ord om Fortidens Dyreverden. Fra selve Istiden og Interglacialtiderne kendes ikke ret meget. Ved Hesselagergaard er der i en tørveagtig Aflejring, som rimeligvis er interglacial, fundet en Hjernekasse af den irske Kæmpehjort, som her fra Landet forøvrigt kun kendes fra Røsnæs, hvor man fandt et Brudstykke af en Tak. I Cyprinaleret paa Ærø er fundet en Halevirvel af den lille Hval Marsvinet, som endnu er ret hyppig i vore Farvande. Mammuthænder er fundne ved Østrupgaard N for Faaborg, ved Rønninge NV for Nyborg og ved Aasum Ø. for Odense. Her som overalt i det øvrige

Land ligger de imidlertid paa „sekundært Leje“, som en Slags Rullesten i Istidsdannelserne, og de kan saaledes være transporterede med Indlandsisen

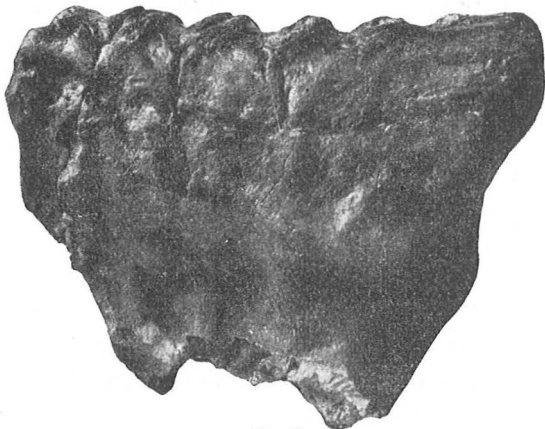

Fig. 7.

Kindtand af Urelefant (*Elephas antiquus*) set fra Siden. Ca. halv Størrelse. Uglebjerg ved Assens.

langvejs fra. Men ved Ejstrup Station V. for Kolding har man truffet Skeletdele af en Elefant, som højst sandsynligt var en Mammuth, under saadanne

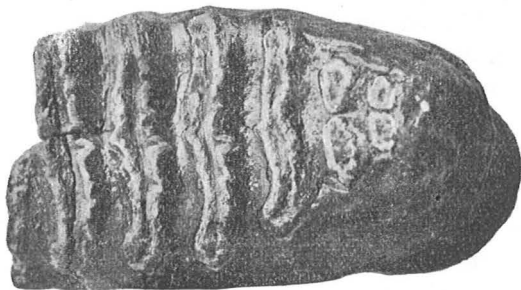

Fig. 8.

Kindtand af Urelefant (*Elephas antiquus*) set ovenfra, fra Tyggefladen; ca. halv Størrelse. Uglebjerg ved Assens.

Forhold, at Dyret maa have levet her i Landet. Det kan noteres, at man paa Fyn, nlg. i Uglebjerg NØ. for Assens, ogsaa har fundet en Kindtand af en anden uddød Elefant, Urelifanten, Fig. 7-8, men ogsaa den laa paa sekundært Leje. I Ringe Museum fandt Magister *Degerbøl* for nylig en Hornstejle med paasiddende Stykke af Pandebenet af en Saiga-Antilope, den eneste Antilopeart, som har levet i Europa i Kvartærtiden, og som endnu lever paa Stepperne i Sydøst-Rusland og Vest-Asien. Hornet er fundet ved Brøndgravning ved Boltinggaard Skov og laa i 13 m's Dybde i Moræneler og er saaledes heller ikke noget Bevis paa, at Dyret just har levet her i Landet. Af Dyr, som derimod med Sikkerhed vides at have levet paa det her omhandlede Omraade efter Istiden, men senere er uddøde, kan nævnes Rensdyret, hvis Takker er fundne i Leret i Slædbæk Tgvl., ved Brudager, Gudme, Langkilde og Kjellerup ved Ringe. Det sidstnævnte Fund (en naturlig afkastet Tak, Fig. 9) er særlig interessant, fordi det er et af de faa, der viser, at Rensdyret levede i Danmark endnu i Begyndelsen af Skovtiden. Levninger af Elsdyr er fundne i Egebjerg Teglværksgrav (vistnok i Allerød-gytjen), ved Hvidkilde og Tved, Lunde Mark Ø. for Stenstrup, Gudme, Sortemose ved Broholm, Bølle-mose ved Mullerup og Trunderup Mose N. for Kværndrup. Levninger af Uroxer er fundne ved Svendborg, Aspedam, Ejsemoseløkke ved Broholm og Bølle-mose ved Mullerup. Vildsvineknogler er fundne ved Skjoldemose og flere Steder omkring Broholm og Knogler af Bæver er fundne i Lunde-mose ved Brudager og i Krarup Mose VSV. for Kværndrup. I Kjellerup ved Ringe fandtes dybt i

Fig. 9.

Rensdyrtak fra Begyndelsen af Skovperioden. Kjellerup Mose ved Ringe.
 $\frac{1}{8}$ naturlig Størrelse.

Mosen en Aspegren gnavet af Bæver; den laa under den omtalte Rensdyrtak og viser saaledes — hvad vi forøvrigt ved fra andre Fund — at Bæver og Rensdyr har levet samtidig her i Landet; i Stevningen (Snarup Mose) NV. for Stenstrup er der fundet bævergnavede Grene af Ælm og El, altsaa fra en langt senere Periode.